

IKKI XONALI SONLARNI OSON KO'PAYTIRISH USULLARI
METHODS OF EASY MULTIPLICATION OF TWO DIGIT NUMBERS
СПОСОБЫ ПРОСТОГО УМНОЖЕНИЯ ДВУЗНАЧНЫХ ЧИСЕЛ

*Andijon davlat pedagogika instituti
Pedagogika fakulteti boshlang'ich ta'lim yo'nalishi
106-guruhtalabasi Aktamova Maftuna
Ilmiy rahbar: Nurmatova Shoxyora Ilhomjon qizi*

Annotatsiya: ushbu maqolada kichik maktab yoshidagi bolalarga kvadrat haqida tushuncha beriladi. Sonni kvadratga ko'tarish, jumladan ikki xonali sonlarni shuningdek oxiri 5 raqami bilan tugagan sonlarning kvadratini topishning interaktiv yo'llari o'rgatiladi

Abstract: in this article, children of junior school age will be introduced to the concept of the square. Learn interactive ways to square a number, including square two-digit numbers as well as numbers ending in 5

Аннотация: в данной статье дети младшего школьного возраста познакомятся с понятием квадрат. Изучите интерактивные способы возведения чисел в квадрат, включая возведение в квадрат двузначных чисел, а также чисел, заканчивающихся на 5.

Kalit so'zlar: Matematika, kvadrat, hisoblash, misollar, ikki xonali sonlar, raqamlar, sonlar.

Keywords: Mathematics, square, count, matter, exsamples, two-digit numbers, numbers, calculation.

Ключевые слова: Математика, квадрат, вычисление, примеры, двузначные числа, числа цифры

Matematikaboshqafanlarnisanisbatano'zininganiqligibilanajralibturadi. Shuxuxsusiyatibilan u fanalar "shohi" hisoblanadi. Kichikmaktabyoshidagibolalargamatematikanio'rgatishbiroz mushkulkechadi. Chunki, matematikamantiqiy-tanqidiyyondashishnitalabqiladi. Shusababdan, bolalargamatematikanimavzudanchetla shmaganholda, mavzuniyorituvchididaktiko'yinlartashkilqilishorqaliqiziqarlitarzdao'rgatishmuhim. Shubilanbirga, mavzularni ham an'anaviy, ham yangichametodlar (harxilqiziqarlioyinlar) orqali'rgatishbolalarningmavzuniyanadamustahkamlashigayordamlashadi. Matematikani an'anaviy tarzdao'zlashtirish buyoshdagibolalar uchun nafaqat zerikarli,

balkimurakkabtuyulishimumkin.

Shumaqsaddabolalargasonningkvadratinitopishningosonusulinio'rgatamiz.

Avvalo, kvadrathaqidatushunchaberibo'taylik.

Kvadratatamasisonnio'zinio'zigako'paytirishdegani. Masalan, $3^2=3*3=9$.

Shundayqilib,

sonningkvadratinitopishuchunularnioddiyginao'zinio'zigako'paytirishkifoya.

Bundantashqari, 1 dan 10

gachabo'lgansonlarningkvadratnikarrajadvalinibilishorqaliosonginatopishmumkin.

Misoluchun, 9^2 bu $9*9$ degani,ya'nijavob 81.

Ammo, ikkixonalisonningkvadratinitopishkerakbo'lsachi? Bu

birozqiyinbo'lishimumkin. Bundakvadratnikengaytirib, natural

sonlarningkvadratinitopamiz. Bunimisollardako'ribchiqamiz.

23 ningkvadratinitopishberilganbo'lsin. Ya'ni $23=(20+3)$.

Tenglikningharikkalatomoninikvadratgako'taramiz.

$23^2=(20+3)^2=(20+3)(20+3)$ tarzidaifodanisoddalashtirsakbo'ladi.

Endiesaoxiri

5

bilantugaydigannikkixonalisonlarnikvadratgaosonko'tarishyo'liniko'ribchiqamiz.

Harqandaysonnikvadratgako'tarishningosonyo'likalkulyatordanfoydalanish. Ammo,

hozirgiformulanio'rganishorqalibungahojatqolmaydi.

$x(x+1)$

Misollardaformulanio'rganibketamiz.

Misol. 65^2

Biz 6 sonini x ningo'rnigaqo'yamiz. Shundabizdaquyidagichaifodahosilbo'ladi.

$6*(6+1)$ qavsniichibirinchiishlanadi, ya'ni $6+1=7$ shundabizda $6*(7)$

hosilbo'libqavsochilganda $6*7=42$ hosilbo'ladi. 5 ningkvadratihardoim 25

ekanliginibilganholdahosilbo'lgan 42 ningyonigayozibqo'yaqolamiz. Natija 4225

hosilbo'ladi. **DEMAK JAVOB 4225 EKAN.** Buni biz

ustunlishakldatekshiribko'rsakbo'ladi. Natijao'zgarmaydi.

Endiyanabirusulnio'rganamiz. Bu ham ikkixonalisonnikvadratgako'taradi.

Tushuntirishnioddiymisollardanboshlaymiz.

1-misol. 13^2 nihisoblash.

1. Birinchiqiladiganishimizifodadagioxirgisonnidarajagako'tarishdanboshlanadi.

$3^2=9$

2. Keyingiishimizifodadako'ringanbarchasonlarnibirbirigako'paytirishbo'ladi.

$1*3*2=6$

3. Birinchidaturgansonnidarajagako'taramiz.

$$1^2=1$$

Endihammasinibirinketinlikdayozibqo'yamiz

1 6 9

Demakjavobtayyorbo'ldi.

XULOSA

o'rnidashuniaytibo'tishkerakki,
bukabiformulalardanmaqсадbolalarnibufangaqiziqishlarinioshirishvaulargabu fanning
ba'ziqiyinchiliklariniosonlashtirishdir.

Foydalanilganadabiyotlar:

1. "Matematikhisoblashlarningosonusullari"- M. Abdullayev, Toshkent:
Ma'naviyat , 2018
2. " Ikkita Xona Sonlarini Ko'paytirish Metodlari"- S. Rahmatov,
Samarqand: Matematika va Ta'lim, 2020
3. " Tezkor Matematik Hisob- Kitoblar" - D. Niyazov, Buxoro : Bilim Asoslari,
2019